

Book Citation Index na Web of Science

Motto:

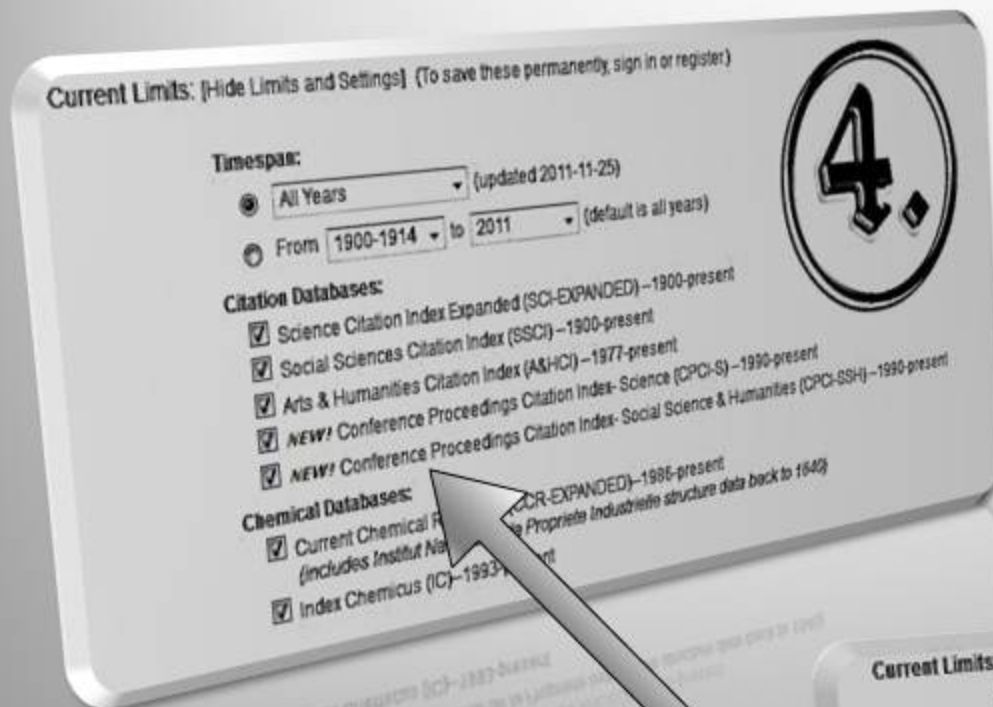
Vědecké knihy hrají ve výzkumu významnou roli zejména tím, že v některých oblastech umožňují ověřit poznatky přinášené jinými formami vědecké literatury, zatímco v některých vědeckých disciplínách přinášejí informace o nejnovějším výzkumu. Vědci stále více hledají informace on-line, a proto zajištění přístupu k věrohodnému, výkonnému nástroji, který jim pomůže rychle a jednoduše nalézt nejrelevantnější knihy, má zásadní význam.

(Převzato: materiály Thomson Reuters)

Zpracoval
PhDr. Radim Kubeš

Book Citation Index (BKCI) je jednou z novinek, které se objevily v nové verzi rozhraní WoK.

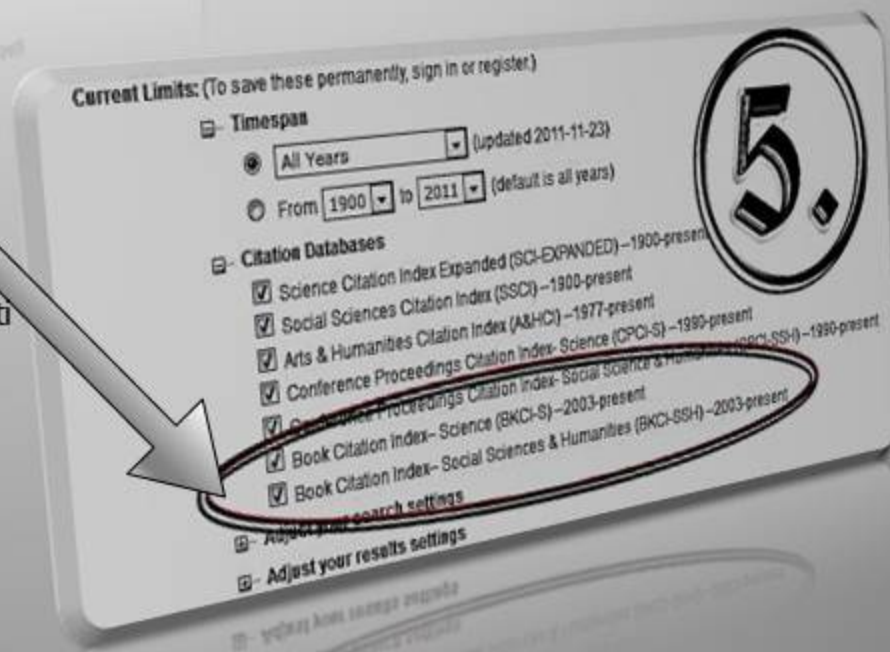

Rozhraní WoK 4.x:

Jako velkou novinku přineslo ve WoS položku „Conference Proceedings Citation Index“, jež umožňovala prohledávat indexované sborníky z konference. Objevuje se nový typ publikačního výstupu: Proceedings Paper. Tímto pojmem jsou označovány i články v konferenčních supplementech časopisů.

Rozhraní WoK 5.x:

Zde již jsou sborníky standardní součástí databáze WoS, novinkou se stávají knihy. Vzhledem ke dvojakosti konferenčních příspěvků je jim nyní opět přiznán status článku, resp. jsou označovány jako Article, Proceedings paper. Analogický postup je zvolen i u kapitol v monografiích, které jsou označovány Article, Book Chapter.

BKCI přináší možnost vyhledávat obsah recenzenty WoS vybraných vědeckých monografií. A dále – protože rozšiřuje skupinu, v níž WoS vyhledává citace, může zvýšit počet citací či H-Index instituce či vědeckého pracovníka.

Dvourozměrný svět BKCI:

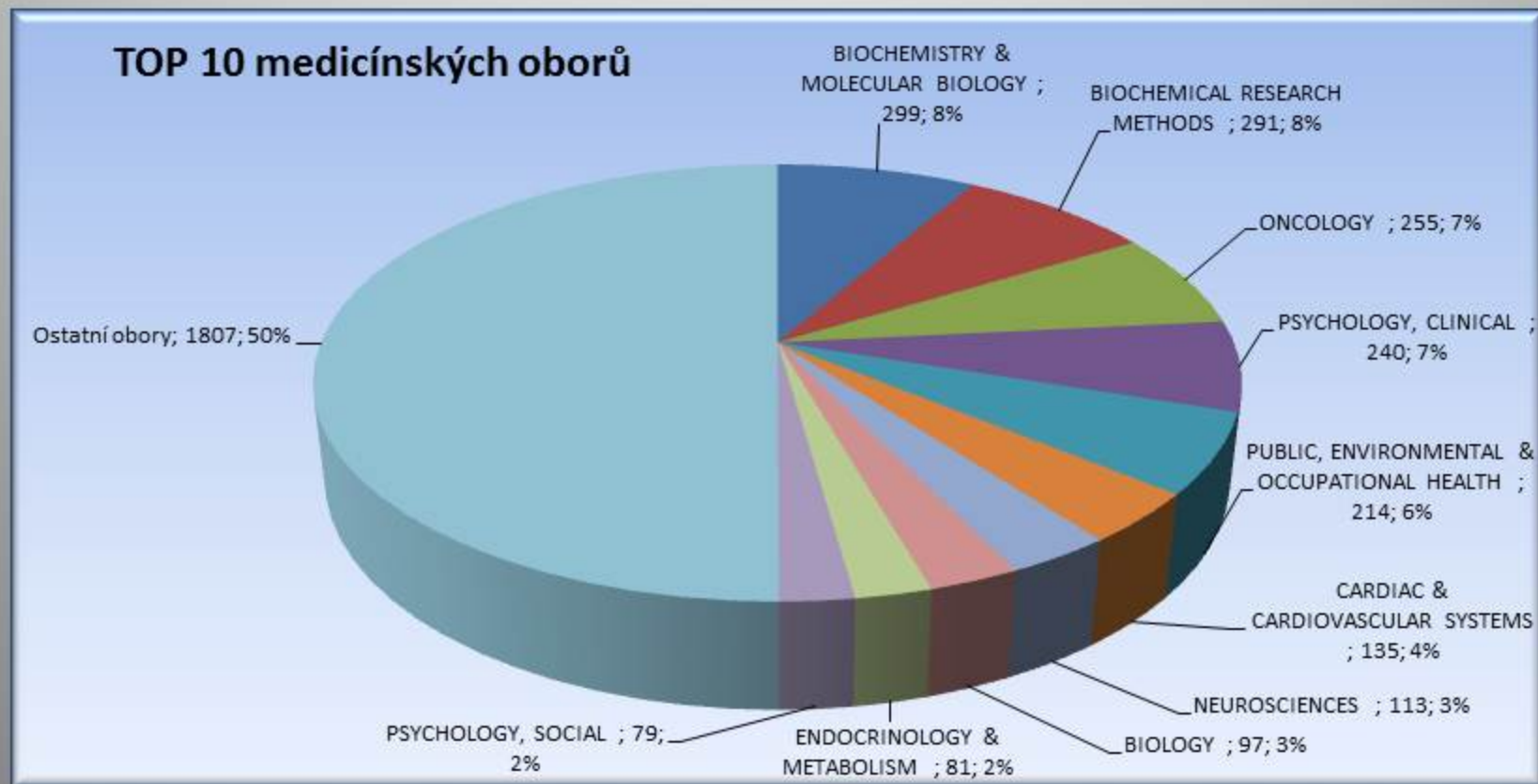
A, hloubka: Thomson Reuters si jako jedno z měřítek zařazení knihy do databáze stanovil, že kniha musí být chráněna autorskými právy 5 let u exaktních a 7 let u humanitních oborů. Zpětná perspektiva tak je nyní nastavena na rok 2003. Zda se bude prohlubovat či posouvat podle aktuálního roku není ze zveřejněných materiálů patrné.

B, šířka: Knihy obsažené v databázi pocházejí zejména z anglosaských nakladatelství, přítomna jsou ale i evropská, zejména potom německá nakladatelství. V současnosti obsahuje databáze 310 jednotlivých položek, jsou mezi nimi mj. vydavatelské domy: Annual Reviews, Taylor & Francis, Blackwell, Cambridge University Press, Elsevier, Lippincott William & Wilkins, Kluwer, Karger, Palgrave, Royal Society, Springer, Walter de Gruyter, Wiley a mnoho dalších.

Přítomna jsou i nakladatelství některých středo- a východoevropských států, např. polské Wydawnictwo naukowe či nakladatelství slovenské akademie věd, kdo by ovšem čekal českou přítomnost alespoň několika titulů, ten by se hořce zklamal. Ani Karolinum, ani Galén ani Academia, pouze nakladatelství Aleš Čeněk zastupuje české barvy knihou z oblasti ekonomie „10 Years of Euro: Success“ (2009), což dnes zní poněkud ironicky...

Book Citation Index (BKCI) – oborová distribuce.

Dle volně přístupného vyhledávače na <http://wokinfo.com/mbl/> obsahuje v tento okamžik (listopad 2011) databáze BKCI 28.362 samostatných titulů s tím, že do prosince 2011 je plánováno dosáhnout počtu 30.000. Knih zařazených do medicínských oborů WoS je 3.611, tj. 12,73% celkového počtu, zbylých 87,27% představuje 24.751 knih s rozpětím od politologie po jadernou fyziku.

Book Citation Index (BKCI) – globální pohled na citace.

Reklamní materiály Thomson Reuters sice hlásají, že dílo Hannah Arendtové „The Origins of Totalitarianism“ (1951) bylo citováno více než 2.300x, což se jeví v PR materiálu skvěle. Je ovšem třeba vzít v potaz, že se jedná o dnes již klasické dílo, rozkročené nad několika velkými humanitními obory (historie, politologie, filozofie). Není divu, že za 60 let získalo takovou citovanost, tu kapitoly z maximálně 7 let starých, úzce specializovaných knih, nikdy nedosáhnou.

Pro ilustraci 10 nejcitovanějších článků versus 10 nejcitovanějších knih:

Pořadí	Název článku v časopise	rok vydání	citace dle WoS	název knihy/kapitoly	rok vydání	citace dle WoS
1.	Protein Measurement With The Folin Phenol Reagent	1951	296588	Technical Summary	2007	2557
2.	Cleavage Of Structural Proteins During Assembly Of Head Of Bacteriophage-T4	1970	204258	Ant Colony Optimization	2004	1195
3.	Rapid And Sensitive Method For Quantitation Of Microgram Quantities Of Protein Utilizing Principle Of Protein-Dye Binding	1976	137300	Protein misfolding, functional amyloid, and human disease	2006	1105
4.	Dna Sequencing With Chain-Terminating Inhibitors	1977	64451	Global Climate Projections	2007	1009
5.	Single-Step Method Of Rna Isolation By Acid Guanidinium Thiocyanate Phenol Chloroform Extraction	1987	58538	Changes in Atmospheric Constituents and in Radiative Forcing	2007	995
6.	Electrophoretic Transfer Of Proteins From Polyacrylamide Gels To Nitrocellulose Sheets - Procedure And Some Applications	1979	51974	Ecological and evolutionary responses to recent climate change	2006	899
7.	A Simple Method For The Isolation And Purification Of Total Lipides From Animal Tissues	1957	41156	NK cell recognition	2005	887
8.	Nonparametric-Estimation From Incomplete Observations	1958	35657	Glutathione transferases	2005	852
9.	Development Of The Colle-Salvetti Correlation-Energy Formula Into A Functional Of The Electron-Density	1988	34164	Rho GTPases: Biochemistry and biology	2005	831
10.	Clustal-W - Improving The Sensitivity Of Progressive Multiple Sequence Alignment Through Sequence Weighting, Position-Specific Gap Penalties And Weight Matrix Choice	1994	33785	The mammalian unfolded protein response	2005	813

BKCI – vliv na citace v našem prostředí

„Naším prostředím“ je myšlena 2. lékařská fakulta a FN v Motole. Otázka, kterou se budu zabývat, zní asi nějak takto: „Ovlivní nová databáze nějak zásadně citační rejstříky a H-Index na institucionální a individuální úrovni?“

Metodologie:

Protože Thomson Reuters provozuje v tento okamžik (listopad 2011) paralelně vedle sebe dvě verze WoK - verzi 4.x s WoS bez BKCI a verzi 5.x s WoS obsahujícím BKCI, využiji této skutečnosti ke komparaci rešerší z obou verzí. Předpokládám, že vzhledem k tomu, že jedinou přidanou databází ve verzi 5 je BKCI, dostanu rozdílem obou verzí WoS počet citací BKCI, resp. jejich vliv na počet citací (s malou nepřesností spočívající v tom, že pokud se jeden článek nachází ve více bázích, počítá se pouze 1x - tak může např. BKCI udávat 10 článků, protože ovšem jeden je též obsažen ve WoS, přičte se k celkovému počtu citací jenom 9 článků).

Rešerše za UK 2. LF a FN v Motole.

Rešerše v obou rozhraních byly provedeny podle následujícího řetězce: Address=(fac med 2 OR sch med 2 OR motol OR FNM OR 15006 OR V Uvalu) AND Address=(czech) Timespan=All Years. Databases=SCI-EXPANDED, SSCI, A&HCI, CPCI-S, CPCI-SSH, BKCI-S, BKCI-SSH – (samozřejmě, poslední dvě báze jenom ve verzi WoS 5.x).

Výsledkem je 3.433 výsledků ve verzi 4.x a 3.437 ve verzi 5.x. Počítány byly všechny výsledky dohromady (včetně abstrakt, která ovšem vzhledem k velmi nízké citovanosti nemají šanci ovlivnit výsledek) a vzhledem k vysoké vzájemné penetraci jakož i skutečnosti, že je zjišťován vliv v motolském prostředí, nebyla oddělena malá množina článků patřících čistě UK 2. LF či naopak FN v Motole a s články bude nadále pracováno jako s monolitem.

Rozdíl mezi počty výsledků je tedy na první pohled podle počtů minimální. To se potvrzuje i při kontrole jednotlivých záznamů. Pouze ve verzi 5.x přibylo 8 záznamů o kapitolách v knize.

Těchto 8 záznamů je jediné navýšení, které s sebou BKCI přineslo. Hodně, nebo málo?

Pozn.: pozorný čtenář si jistě všiml, že se někde „ztratily“ 4 záznamy. Neztratily, jsou dokladem, že i mistr tesař se utne, že synchronizace mezi bázemi Thomson Reuters není bez chyby, ale i zde dochází k chybám v přibližně 0,001% (vzhledem k chybě ve 4 záznamech v rešerši větší než 3 tisíce záznamů si to takto zjednodušíme). Problém byl u dvou článků v neúplně zaznamenaných afiliacích ve verzi 5.x u oněch 4 záznamů (jednalo se o meeting abstrakta). U dalších dvou článků je ovšem záhadou WoS 5.x, proč nebyly nalezeny, když byly totožné s verzí 4.x, kde s jejich vyhledáním nebyl problém.

WoS 4.x versus WoS 5.x – publikační typy.

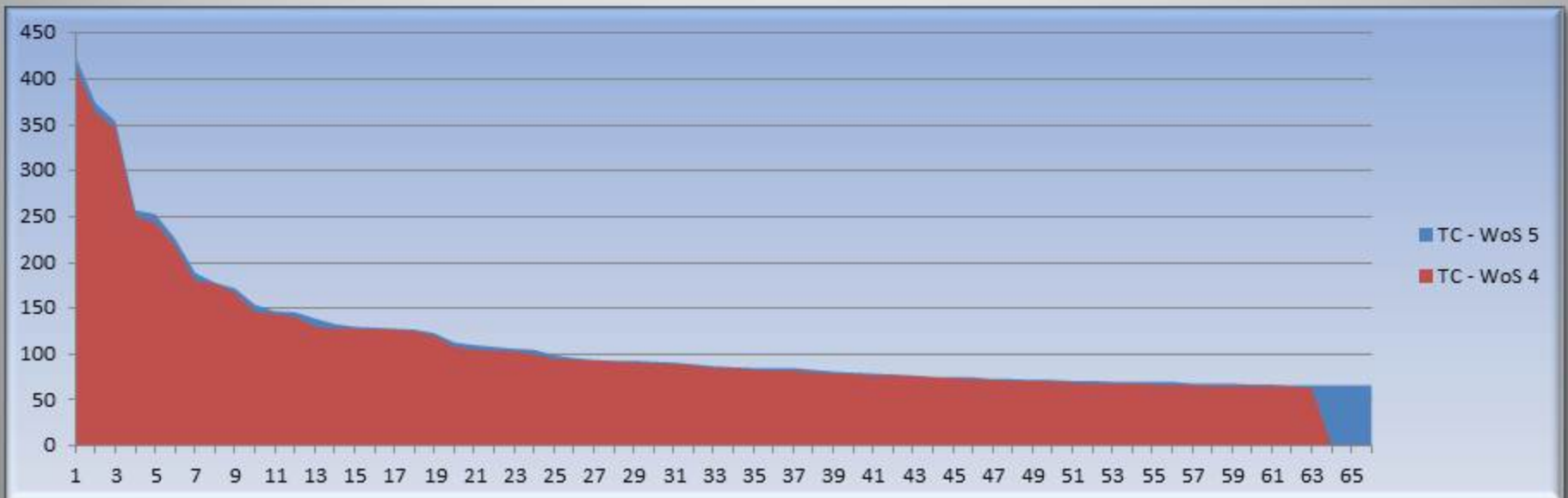
Třebaže to s BKCI souvisí jenom okrajově, není zcela od věci uvést strukturu záznamů v obou verzích databáze. Není od věci, neboť vzhledem k tomu, že se jedná o stále tytéž záznamy, udiví rozdíly v počtech u některých druhů publikačních výstupů...

druh	WoS4.x		WoS5.x	
	počet	citace	počet	citace
Article	1928	20029	1930	20589
Article; Book Chapter	XXX	XXX	8	0
Article; Proceedings Paper	XXX	XXX	124	1701
Biographical-Item	4	0	4	0
Correction	4	0	4	0
Discussion	1	1	1	1
Editorial Material	26	89	26	92
Item About an Individual	2	0	2	0
Letter	94	462	94	475
Meeting Abstract	1043	174	1039	180
News Item	1	0	1	0
Note	8	69	8	70
Proceedings Paper	194	1650	68	10
Review	128	2667	128	2735
suma	3433	25141	3437	25853

Tabulka nám ukazuje, že WoS 5.x dvojakost některých publikačních typů vyřešil jejím neřešením, takže se nám u kapitol v knihách objevuje formát „Article; Book Chapter“ a některé konferenční příspěvky jsou označeny „Article; Proceedings Paper“. Vzniká tak druhá kategorie pro konferenční příspěvky, přičemž platí, že pouze „Proceedings Paper“ jsou zpravidla uveřejňovány ve sbornících, zatímco výstupy, které je možno definovat i jako články, vycházejí zpravidla v časopisech. S několikaletým zpožděním je tak konečně odstraněna nedůslednost, která vznikla při začlenění databáze Conference Proceedings do rozhraní WoS. Tehdy se z řady článků přes noc staly Proceedings Paper a nejasností hranice mezi ním a Article, jakož i mezi IF časopisem a indexovaným sborníkem či sborníkovou sérií, byla úroveň původního článku devalvována.

BKCI – vliv na institucionální hodnocení.

Nová databáze BKCI má pozitivní vliv na celkový počet citací. To je nepochybné. WoS 4.x obsahuje 25.141 citací, zatímco WoS 5.x jich obsahuje 25.853, rozdíl je tedy 712 citací. Nezapomínejme ovšem, že tento na první pohled velký počet citací je rozdělen mezi více než 3 tisíce záznamů. Bude tak mít tedy šanci ovlivnit nějakou scientometrickou hodnotu, třeba institucionální H-Index?

H-Index ve verzi 4 je 63, ve verzi 5 je 65, přestože, jak je z grafu patrné, zvyšuje se počet citací jenom nepatrně, přičemž se potvrzuje poněkud banálně znějící pravda, že kdo byl hodně citován v časopisech, byl i hodně citován v knihách (nejvyšší počet citací v knize – 14 má v pořadí 4. nejcitovanější práce, první nejcitovanější potom s 13 knižními citacemi bezprostředně následuje).

BKCI – vliv na citační rejstřík autora.

Citační rejstříky autorů mají vliv na vědeckou prestiž a kariérní postup. Kdo hodlá podstoupit habilitační či jmenovací řízení, ví, že „každá citace se počítá“. H-Index hraje v současném systému spíše doplňkovou úlohu. Podívejme se, co BKCI udělá s oběma hodnotami u čtyř skutečných, ovšem anonymizovaných, vědců. A pro potvrzení oné „banálně znějící pravdy“ si zvolme jednoho s více než tisícem citací, druhého s řádově několika stovkami citací, třetího s přibližně stovkou a posledního čtvrtého s maximálně desítkami citací. Předmětem zájmu tentokrát budou jenom „vědecky hodnotné výsledky“, tj. ty druhy výstupů, které bodově hodnotí RVVI.

	Počet záznamů	Citace WoS4.x	Citace WoS5.x	Rozdíl absolutně	Rozdíl v procentech*	H-Index WoS4	H-Index WoS5
Vědec1	49	1501	1555	54	3,6%	16	16
Vědec2	89	642	645	3	0,47%	14	14
Vědec3	19	125	126	1	0,8%	6	6
Vědec4	8	31	31	0	0%	3	3
suma	---	2299	2357	58	2,52%	---	---

* 100% = počet citací WoS4

Tabulka potvrdila, že „koho citují hojně v IF časopisech, toho budou hojně citovat i v monografiích“. Průměrný nárůst citací u těchto náhodně vybraných vědců též odpovídá celkovému průměru (nárůst citací na WoS 5.x o 2,82%). A ovšem také ukázala, že takovýto nárůst počtu citací nemá mnoho šancí na zvýšení H-Indexu, který má většinou ve své rozhodné části u průsečíku konzervativní průběh.

Závěrem...

Na jedné straně je nepochybnou pravdou, že každý hodnotný záznam na WoS má cenu, na druhé straně ovšem nárůst o necelá 3 %, bez výraznějšího efektu na např. H-Index, vzbuzuje rozpaky a otázky po významu nových databází, alespoň co se scientometrie dotýká...

Efektivní využití však může být někde jinde. Nesmíme zapomínat, že BKCI je nejen zdrojem scientometrických dat, ale je i indexovaným obsahem knih, v nichž lze tematicky vyhledávat a číst k nim příslušná abstrakta, tedy to, co šlo dosud pouze u časopiseckých publikačních výstupů. Tak např. na dotaz „Lung Cancer“ vrací BKCI odkazy na 12 knih a více než tisíc kapitol v knize. Na dotaz „cystic fibrosis“ potom získáte odkazy na 421 kapitol v knize a 5 knih. To již stojí za to!?

Problémem ovšem je, že na WoS jako celek se i vlivem RVVI a rozličného „honění“ IF a citací pohlíží v našich luzích a hájích jako na primárně scientometrickou databázi a ne jako na zdroj rešeršních dat. Změní BKCI tento pohled?